لە ئاهەنگی هاوسەرگیری کچەکەمدا.. بەکر ئەحمەد

بۆ پەریا

بە سویدی دەڵێن: هیچ پرسیارێک گەوجانە نییە. بە کوردییەکەی، هیچ پرسیارێک قۆڕ نییە. ئەمە بەشێک لە کولتوری پرسیارکردنە، ئەگەر چی پرسیارەکەیش هەتا بڵێی ناقۆلا و ناشایستە بێت، ئینسان هاندەدرێت بپرسێت.
بە ئەوەی ڕاستی و دروستی ئەم دەربڕینە بسەلمێنم، لە "ئارێن"ی حەوتساڵە دەپرسم.
لە ناو خێزانی خۆماندا، تۆ کاممانت لە هەمووان زیاتر خۆشتردەوێت؟
لە ڕاستیدا، ئینسان پێویست ناکات منداڵەکانی دووچاری فشاری وا بکاتەوە. بەڵام وەک لەسەرەوە ئاماژەم پێدا، پرسیاری قۆڕ دەکرێ جۆراوجۆر بێ. ئەمەش یەکێک لەو پرسیارە قۆڕانەیە.
من خۆمم زۆر تر خۆشدەوێت. ئەو لە وەڵامدا وا دەڵێت.
پەروەردەیەکی کولتوری خۆرهەڵاتییانە، ئەم جۆرە لە ریزبەندی تێدا نییە کە لە ریزی یەکەمدا مندال و لە دوایشدا دایک و باوک بێت. وەڵامەکەی لە پێشدا ئامادە بۆ ئەم پرسیارە لە مێشکی مندا دەزرنگێتەوە: من دایکم یان باوکم زیاتر خۆش دەوێ. بەڵام ئارێنی حەوتساڵە وا ناڵێت. هەر بۆیەش وەڵامەکەی ئەو، من ناچار دەکات کە بەسەرهاتی ئاخاوتنەکەی من و ئەو، بە یەکێک لە هاوڕێکانی سەرکارم بگێڕمەوە.
هاورێکەم لە وەڵامدا دەڵێ: دڵنیابە منداڵێکی زیرەک و تەندروستت هەیە. ئاخر ئەگەر ئینسان خۆی خۆش نەوێت، بێگومان کەسی دیکەیشی خۆش ناوێت.
ئەگەرچی منداڵەکانم خۆیان خۆش دەوێت، دایک و باوکی خۆشیان خۆش دەوێت، لە ناو بازنەی خێزانیدا کەسانێکی دیکە هەن کە خۆشیان دەوێن، بەڵام ئەوە جۆرێکی دیکەی خۆشویستنە کە گەواهی شایستەبوونی ئەوان و گوونجاوبوونی ئەوان دەسەلمێنی لە ژیانی ڕۆژانەیاندا.
بۆیەش خۆشەویستی تەرەفێکی دیکەی دەرەوەی ئەم بازنە خۆشەویستییە، گەلێک لەم خۆشەویستییە خێزانییەی کە دەووری منداڵەی داوە قورسترە و جێگایەکی زۆر تایبەتیتر لە ژیانی ئەواندا داگیردەکات. ئەویش لەبەر ئەو هۆکارە سادەیەی کە ئەوان لەلایەن کەسێکی دیکەوە دەبینرێن کە لە دەرەوەی بازنە سروشتییە پرسیارهەڵنەگرتووەکەی

خۆشەویستی ناو خێزانەوەیە. هیچ نەبێ تا ئەو گەواهیە بەدەست بێنن کە دەڵێ: “من شیاوم و کەسێکی دیکەش دەکرێ پەسەندم بکات و بمبینێ”. ئەم چرکەی بینینە وزەی متمانەبەخۆبوونێکی وایان دەداتێ کە مەگەر ریکلامەکەی “رێد بوول”، بتوانی دەربری هەستەکەی بێت: ئەم جۆرە لە خۆشویستن ، باڵت پێدە بەخشێ.

هەر بۆیە، من ئەو ڕیزبەندییە نۆرماڵەی کە باوکی بووک دەبێ لە پێشکەشکردنی وتەکەیدا لە کچەکەی خۆیەوە دەست پێبکات لادەدەم و هاوسەری وی دەخەمە ڕیزی پێشەوە.

دەڵێم: کوڕی گەنج! من وەک باوکیک سەربەرزم ، دڵشادم و خۆم بە باوکێکی ڕێزلێنراوی گەورە دەزانم کاتێک تۆ کچی من هەڵدەبژیری وەک خۆشەویستی خۆت. ئەوە شەرەفێکی ئێجگار گەورەیە ، کە بە جیا لە خۆشەویستی سروشتی دایک و باوک بۆ کچەکەی، کەسێکی دیکە هەبێت کە ئەوی خۆشدەوێ و دڵشاد و بەختەوەری دەکات و دڵێکی گەورە و فراوانی بۆ دەکاتەوە. لەم گۆشەنیگایەوە، من دەبێت باوکێکی گەلێک بەختەوەر بم.

من لە کانگای دڵمەوە سوپاست دەکەم.

بەلام لێرەوە، لەم چیرۆکی خۆشەویستییەدا کە تیایدا ڕووخسارەکان دڵشاد و نیگاکان هێشتا لەناو فەزای هەلەکەدان، سەرنجی کچەکەم دیلمدەکات و دەمباتەوە بۆ لاپەرەیەکی گرنگی ڕۆژمێری ئەو، تا ئینسان هیچ نەبێت، ئەو سەرە داوانە ببینێت کە بۆمان دەگێرێتەوە کە چۆنە ئەمڕۆ ئێمە لێرەین.

ئەو شەوەی کچەکەم هات، عێراق و کوردوستان، بە قسەی سوییدییەکان، سەری لە عەرز و قاچییان لە ئاسمان بوو. بەڵام ئەو لە یەکەم رۆژی لە دایکبوونییەوە ، پێ لەسەر زەوی و سەریش لەو شوێنەی کە ئینسان چاوەروانی دەکرد لەویا بێت.

لاپەڕەیەک لە ڕۆژمێری کچەکەم

لەکوردستان لەدایك بوویت
لە مۆسکۆدا قاچەکانت هەنگاو فێر بوون
لەگۆتنبرگ لێوەکانت، گووڵی وشەی
زمانێکی دیکەیان گرت
منداڵانی ناو کەمپەکان هاوڕێی تۆ بوون
کەچی هیچیان بۆ مانگێکیش، لەلات نەبوون
ناوەکانیانت یاد نییە
بەڵام وشەی ماڵئاوایی ، بەچەند زمانی ڕەنگاو ڕەنگ
چ زوو فێر بوویت؟
من بزانم، هێشتا زۆر جێگای تر ماون

هێشتا زۆر کەمپی تر ماون
دەم و چاوی وشەی ئەمڕۆی، بەرپرسیاری کەمپەکەمان
وای پێ وتم
هۆ کیژۆڵه وردیلەکەم!
هێشتا ناونیشانت ونە.
وا ئەمجارەش
لەم مەڵەبەندە هەڵتدەبێن
کاتێك پرسیاری وەستاوی
سەر سنوورێکی دیکە دێ ڕو
لێت دەپرسێ: لەکوێوە دێی
بۆ کوێ دەڕۆی ؟
ناوی چەند مەڵبەند دەبژێری
مار و پەیژەی چەند ڕێگایان نیشان دەدەی
بەزمانی نیوە ناچڵی تازە فێربووی
کام مەڵبەندە
هەستی خۆتیان بۆ دەردەبڕی؟

بۆ منێک کە نیوەی تەمەنم لە دەرەوەی شوێنی لەدایکبوونی خۆم بەسەربردووە، لەو حەکایەتانە بێبەشم کە منداڵەکانمان لە سەرزەمینی تازەدا لەگەڵیا گەورە دەبن. بەجۆرێکیش گەورەبوونی ئەوان لە ژینگەیەکی جیاوازتردا لە ژینگەی من، دەبێتە بیرهێنانەوەی ئەو جومگە کولتوری و پەروەردە کۆمەلایەتیانەی کە ئینسان لە منداڵی خۆیدا تاقیکردوونەتەوە و جیاوازییەکی تاڕادەیەک گەورەی لەگەڵ تاقیکردنەوەی منداڵەکانیدا هەیە. ئینسان کەم وکورییەکانی پەروەردی منداڵی خۆی و خاڵە گەش و پرشنگدارەکانی پەروەردەی نوێ منداڵەکان بۆ زۆقی هەست پێدەکات. بۆ کورتییەکەی، منداڵەکان دەبنە ئاوێنەیەک و دایک و باوک منداڵیی خۆیانی تێدا دەبیننەوە.

یەکێک لەو خاڵە سەرنجڕاکێشانەی کە لە هاوسەرگیری کچەکەمدا دەمەوێ ئاماژەی پێبدەم، دیاردەیەکە کە لە سویدداد پێی دەڵێن: دانلەشێقەی باڵ، یان لەماڵدەرچوون.

منێک کە بەرهەمی شەستەکانی عیڕاق و کوردستانم، شتێک لە کەڵەپشتەکەمدا نەبووە کە ناوی:”لەماڵدەرچوون” ە کاتێک ئینسان دەگاتە تەمەنی هەژدە. لەو چوارچیوە کولتورییەی مندا، ئینسان کاتێک ماڵی باوان جێدەهێڵێ و دەگوێزێتەوە، وەختێک هاوسەرگیری دەکات. ئەوسا ئەو فرسەتێ دێتە پێش کە بتوانرێ، لەگەڵ هەزار دەری

سەری دیکەدا، بدا لەشەقەی باڵ و ماڵ جێبێڵێت. ئەگەر ئینسان لە ریزی "خواپێداواندا" بێت، دەکرێ لە ماڵی باواندا تا پلەی خانەنشینی بە بێ هاوسەر یان هاوسەرەوە، هەموو تەمەنی بەسەرببات. پێموابێ، نە بابی من و نە باپیرانیشم زەڕرەیەک فیکریان بەخەساردابێت کە بەچی دەبێ کەسانێکی دی لە دوای تەمەنی هەژدەوە، بە مەبەستی جیهێشتنی تەمەنی نەوجەوانی و قاچخستنە ناو تەمەنی گەورەبوونەوە ، دەبێ خاوەنی ماڵ و بڕیاری خۆیان بن.
ئەم جۆرە ژیانەی کە ئینسان قەت لە کۆمەلگاکەی مندا نادات لەشەقەی باڵ و لە دوای هەژدە ساڵییەوە هێلانەی خێزان جێناهێڵێت ، ڕەنگە ئاماژەیەکی سادەی لە دایکنەکبوونی تاک و تاکگەراییەک بێت کە تازە چەکەرەکانی لای ئێمە دەردەکەوێت. بێگوومان ئابووری، هۆکارێکی دیکەیە بۆ ئەوەی ئەم فۆینە مسۆگەر بێت.

بۆیە کاتێک کچەکەم لە دوای هەژدەوە لە ماڵ دەرچوو، من لە تەماری تاقیکردنەوە و ڕەفتارنواندنی ڕۆژانەمدا، هیچ ڕایەڵێکی کولتوریم لەخۆمدا شکنەدەبرد کە چی بکەم و چۆن چۆنی ڕەفتار بکەم. ئاخر من ونەوەی من، هیچ تاقیکردنەوەیەکمان لەگەل کولتوری:لەماڵدەرچوون و "لەشەقەی باڵ"داندا شکنەدەبرد. بە کورتییەکەی: من ئاسمانێکی واهیم نەبینی بوو، چونکە قەت ئەو پەڕ وباڵەم پێنەدرابوو تا تیایدا بفرم.

بۆیە کاتێک ئەو دای لەشەقەی باڵ، ماڵێکی چۆڵ، هەمیشە لە چاوەڕوانی ئەمەدا بوو. ئیتر شاتە شات و هاواری دایک وباوک لەگەل مندالاندا لەسەر لەخەوهەڵنەستان و ڕێکنەخستنی ژوورەکانی خۆ، فرێدانی جانتاو گۆرەوی لە چەقی ژووری دانیشتن و کۆنەکردنەوەی شتەکانی خۆیان ، کە بەشێکی ڕۆتینی ماڵێکی مندالدارە و فشاری ناڕەحەتکردنی دایک وباوکیشە، هەموو ئەمانە لە "ماڵدەرچوون"ی کچەکەمدا دەبنە ئەو دەنگە خوازراوانەی کە دەتەوێ دووبارە لە ماڵدا ببیسترێنەوە. ئینسان تا دەست لە دەمووچاوی ئەم بێدەنگییە کش و ماتەی دوای دەرچوونی منداڵەکان لە ماڵ نەدات، ناتوانێت بە چاوێکی کراوە و سروشتییەوە ، ئاشقی ئەو فەوزایە بێت.

بەلام ئاشقی ئەم فەوزا بوونە و خۆگوونجاندن لە دوای لەماڵدەرچوونەوە ، لە خاڵێکدا دەبێتە ڕاستییەک و جومگەیەکی گرنگ لە ژیانی من. بێگوومان نەک وەک باوکێکی ترادیسیۆنی کە بڕوای بە "سەربەخۆبوونی ژیان"ی کچەکەی نییە، بەلکو وەک خۆگونجاندنێکی ئینسانی لە دوای دروستبوونی ئەو بۆشاییەی لە دوای ونبوون و دیارنەمانی ئازیزانەوە پێک دێت. بۆ من ئەم ساتە لە ئێوارەیەکی

ساردی نەقەمبەردایە لە ستۆکھۆڵمدا .

باوک و کچ پێکەوە لە دوای نانخواردنی ئێوارەوە ، ھەر یەکەو بۆ شوێن نەخشەی گەڕانەوەی خۆیانەوەن. کچ بۆ ماڵی خۆی و باوکیش بۆ ئەو شوێنەی لێیەوە ھاتووە. کچ ھەڵدەستێ ولە دوای باوەشێکی گەرمی پڕ لە خۆشەویستییەوە ، دەپەڕێتەوە بۆ ئەوبەری شەقام. لەسەر یەکەمین قاڵدرمەی چوونەخوارەوەی ویستگای میترۆکەدا رادەوەستێ. دەستەکانی ھەڵدەبڕێت و لە ناو قەڕەباڵغی موسافیرانی مێترۆکەدا وندە بێت.
من لەسەر شۆستەی شەقامەکەی ئەمبەرەوە ڕاوەستاوم و چاوەکانم پر دە بێت لە فرمیسک.

ئیستا کچەکەم گەورە یە.
ئەو بە تەنها لەم قەڵەباڵغییەی شەقامدا ڕێدەکات
ئەو کە لە ویستگای میترۆکەی لای ماڵەکەی خۆیەوە دادەبەزێت
بە دوودڵی، بەبەردەمی تاکە دووکانی پڕ گەنجی ئەوئێوارە تاریکەدا گوزەردەکات
بە تووڵەڕێی دارستانی پێش گەیشتنە لای ماڵەکەی خۆیدا □□تد□ ب□

من لە شوێنی خۆم وەستاوم و چاوپڕ لە فرمێسک. خانمێکی پێشتەی بالا کورت، لێم دێتە پێش: پیویسیتت بە یارمەتی ھەیە. ئەو واد□□□.

لە ئێستادا کە لەبەرانبەر ئەوەدا ڕاوەستاوم، چاوەکانم وەک ئێوارەکەی ستۆکھۆڵم پر لە فرمێسکە. ئەگەر کەسێکتان دەیەوی بپرسێ: پێویستت بە یارمەتی ھەیە، من لە وەڵامدا دەڵێم: بەڵێ، پێویستم پێیەتی. ئەویش لە ڕێگای کردنی ئەم ئاھەنگەی ئەمڕۆمانەوە، بە شادییەک کە فەرامۆشی ئاسان ناتوانێت لە نێوان پێچ و پەناکانی خۆیدا، ، پەنهانی بکات.
ئازیزان!
با لەمڕۆدا شادی باڵ بگرێ.

بەکر ئەحمەد
20231001

مۆنۆدرامای ئەکتەر. نیهاد جامی

لەناو دیکۆری شانۆنامەیەکی شکسپیرەوە، ڕەنگە ئەکتەرێکە پڕۆڤە بکات لەشانۆگەری ماکبێس، چونکە وەک لیدی ماکبێس نواندنێکی بەدەنگ دەکات بۆ لابردنی پەڵەی خوێن لەسەر پەنجەکانی، بەڵام لەپڕ لەگەڵ کارمەندی ڕوناکی هۆڵی شانۆ قسە دەکات، ئاماژە بە دوو بلاژیکتەری بەرزایی شانۆکە دەکات.
ئەو دوو بلاژیکتەرە داگیرسێنە، هەست دەکەم دەبێت بووەستم، پشوویەک بدەم.
زۆر باشە سوپاس، تۆش ئەتوانی برۆیت قاوەیەک بۆ خۆت بخۆیتەوە، دوای کاژێرێکی تر سەر لەنوێ دەست پێ دەکەینەوە.
ئەرێ تاکە شوێنێکە بتوانم سەر لەنوێ ژیانی خۆمی تیا بنووسمەوە، من لەدایک بووم تاوەکو لەڕێی شانۆوە گوزارشت لەخۆمی ئەوانە بکەم کە وەکو خۆم هەست بە ئازار و برینی ژیان دەکەن، ڕەنگە هەر کاتێک ئەو چیرۆکە ببینن لەسەر شانۆ، دەشێت من خۆم وا نەبینم وەک ئەوەی لە چیرۆکەکەدا هەیە، بەڵام ئەوە ڕاستیەقینەیە ئێمە لەڕێی شانۆوە هەست بە خۆمان دەکەین ، زمان و کولتورەکان ناتوانن مەودایەک لەڕێی سنوری شوێنەکانەوە بخولقێنن، ئێمە هاولاتی کۆماری شانۆین، ئاخۆ لەم ساتەدا چەند سیاسی سەر مێزی یاری کردن گالتەیان بەم قسەیەم دێت، لەکاتێکدا ئەوەی ئەو کۆمارەی ئێمە نەبینێت ناتوانێت کۆتایی دەسەڵاتی ئەوان ببینێت.
هەندێک کات ئەترسم بتوانن کۆمارەکەمان داگیر بکەن، بەو بیانووەی پێویستە سەربەخۆیمان تێکەڵی سنوری ئەوان بێتەوە، تۆ هیچ کاتێک هەستت بەو مەترسیە کردووە؟ نا تۆ تەنیا دێیتە هۆلی شانۆ و وەک من ئەو ئازارە نابینیت، ئەوە منم بەدرێژایی کارکردنم هەمیشە ئەترسم دوو دەم، ئەگریم، کەچی دیمەنی کۆمیدی بۆ تۆ نمایش ئەکەم، وا دەزانیت لەژیانمدا جارێک چیە نەگریاوم، من خۆمی ئەو مرۆڤانە بەپێوە ڕایگرتووم، تاوەکو ئێستا لە زمانی یەکتری تێناگەین، کەچی شانۆ بێتە یەک زمانی هاوبەشمان.
ئەبێت باشتر لەو دیمەنە خۆم ئامادە بکەم، نامەوێت ئەو مورکە کۆنە بە شانۆنامەکە ببەخشم، دەبێت شتێک هەبێت گوزارشت لە ئازاری ئێستای من بکات، بۆ ئازاری من؟ مەبەستم ئازاری ئەوانەی رۆژانە لەدەستی ئەشکەنجەی وڵاتەکانی خۆیان ڕا دەکەن، لەرێش سەر لەنوێ پۆلیسەکانی ئێمە ڕاویان دەنێن، مرۆڤ ئەگەر زۆر خراپیش بێت

شایستەی ئەو هەموو ئازارە نیە، هەر بەڕاست ئاخۆ مرۆڤێک هەیە لەشانۆ بێت.. دەستی شانۆ بێت، لەسەر کورسیەکی خراپی ناو هۆڵێکی شەی مانگی ززستان بە بێ هیچ گەرمیەک دابنیشێت، ببورن باسی ئێرە ناکەم! باسی شوێنێکی دوور ئەکەم، کە هۆڵەکانی شانۆ بەم شێوەیەن، ئەوان دەچنە هۆڵی شانۆ بەبێ ئەوەی پلیت ببڕن، ئەکتەرەکان تەنیا بە هاتنی ئەوان دڵخۆشن، هیچیان لێیان ناوێت.. تەنیا دەیانەوێت بینەران لەوە ئامادەی نمایشەکەیان بن، نا ئەوە شێتی نیە، دەتوانیت وای بناسیت کە هێشتا مانایەک ماوە بە جوانی، بۆیە ناتوانم بێدەنگ بم، بوەستم و ببمە شاهیدێکی ترسنۆک و ببینم دێوەزمەکان ئەو جوانیەمان دەکوژن.
من لێرەم! هەمیشەش لێرە دەبم، هەر کاتێک شانۆیەکم تەواو دەبێت، خەونی کارێکی نوێ داگیرم دەکات، تاقەتی ئەو شانۆنامەیەی شکسپیرم نیە، ڕاستیەکەی لەم سەردەمی تراژیدیا ڕاستەقینەیە باوەر ناکەم ژنێک هەبێت وەک لیدی ماکبێس بێت، مەگەر کەسانێک لەناو عەرشی دەسەڵاتدا بن و ئەمە بچەوسێننەوە، کەواتە پێویستە بیر بکەمەوە، کارێکی نوێ پێشکەش بکەم، پێویستم بەوەیە کەمێک برۆمەوە ناو خەم، لەناو مندا چیرۆکی ئەو مرۆڤانە هەیە، کە جگە لەئازار شتێکی تریان نیە، ئەوان خەمی ئەوەیان بوو دەمرن و کەس گوێی لێیان نابێت، کەوایە با دەستت پێ بکەین، دەست بە شانۆگەریەکەمان بکەین، ئەو کوڕە هەر نەهاتەوە بێت ئەو ڕوناکیانە بکوژێنێتەوە.
لەپڕ ڕوناکیەکانی سەر شانۆ دەکوژێتەوە، تەنیا تیشکێک نەبێت کە لەسەر ئەکتەرەکەیە، سەر بەرز دەکاتەوە، دەروانێتە مەودای بەرزایی هۆڵەکە و دەست دەکات بە پێکەنین.
ئەوە تۆ هاتویتەوە، زۆر باشە ببورە، سەیرکە من ئەو بلاژیکتەرانەم پێویستە، ئەوانی تر بەکار ناهێنینین، زیاتریش متمانە بکە سەر ڕەنگی سوور و شینەکە، هەندێک کات کە پێویستی کرد لەرێی ڕەنگە سپیەکەوە، سەر شانۆ تا ڕادەیەک روناک بکەوە، پێویستمان بەم دیکۆرەش نابێت، بوەستە هەول ئەدەم دایپۆشم، پێویست ناکات دیار بێت.
“بە هەندێک پارچە قوماشی ڕەنگاو ڕەنگ، دیکۆرەکە دادەپۆشێت، کە لەو داپۆشینە فۆرمێکی تر بە سینۆگرافیای نمایشەکە دەبەخشێت”
ئێستا من ئامادەم چاوەروانی تۆم، گەر کێشەیەکت نیە دەتوانیت گلۆپەکان بکوژێنیتەوە، لەگەڵ داگیرساندنی من دەست پێ دەکەم.

بە ساتێک سەر شانۆ تاریک دادێت، کاتێک سەر شانۆ ڕوناک دەبێتەوە، پارچە قوماشێکی سپی تەواوی سەر شانۆکەی داپۆشیوە، ڕەنگی شین لێی دەدات، قوماشەکە دەلەرێتەوە، وێنەی سەر دەریا نیشان دەدرێت،

ک□م□□□ ک□ل□□ س□ری م□ر□ق س□□ر ئ□او□ک□ ک□وت□وون، دوو د□ست ک□ □ووخساری دیار نی□ منا□□کی ب□رز کرد□ت□و□ تا ن□خنک□ت، د□ست□ک□ وورد□ وورد□ ب□ر□و قو□ایی د□ریا د□روات و تا منا□□ک□ د□بینین ل□گ□□ ک□ل□□ س□ر□کان ب□س□ر د□ریاو□ ی□.
ل□ پ□ش□و□ی شان□ک□دا ئ□کت□ر□ک□ ل□ر□ی تیشک□کی □وناکی د□رد□ک□و□ت، و□ک ئ□و□ی گو□ی ل□چیر□ک□ک گرتب□ت وبی□و□ت کاردان□و□ی چیر□ک□ک□ بخات□ □وو، لچک□کی قوماش□ سپی□ک□ د□گر□ت، ب□ خ□ی □اید□ک□ش□ت، □وناکی□ شین□ک□ د□گ□ر□ت ب□ سوور، ئ□کت□ر□ک□ ه□و□ د□دات ت□واوی قوماش□ک□ ک□ بکات□و□، و□ک بوخچ□ ی□کی ل□ د□کات و ب□ک□□ی خ□ی د□دات، س□ر شان□ ب□تا□ د□ب□ت، ت□نیا ئ□کت□ر□ک□ ل□س□ر شان□ ی□، ئ□ستا گ□یشت□ت□ ناو□□استی شان□ ب□سستی ه□نگاو د□ن□ت، ت□نی د□نگی ب□ش□و□ ی□کی ئازاراوی ب□رج□ست□ د□کات، ل□و□ ن□چ□ت ئ□ستا خ□می باسکردنی ب□ت ل□شان□، ه□ند□ی کاردان□و□ی دیم□نی د□ریاک□ی ب□س□ر□و□و ی□.
ئ□کت□ر: ئ□م□ دیم□ن□کان د□بینین، سب□ین□ بیرمان د□چ□ت□و□، ئ□وان□ی ل□د□ریا د□ربازیان بوو، د□ست و خان□واد□ی ئ□وان□ بوون ک□ ل□د□ریادا مردن، ئ□وان ل□ نیشتمانی خ□یان و□ک من ئ□کت□ر بوون، ل□ ه□□ی شان□ بوون، ه□ند□کیان بین□ر بوون، ب□ تاس□و□ چ□پل□یان دوای نمایش□کان ل□ ئ□دا، ه□بوو داهاتی کارکردنی ئ□و ر□ژ□ی خ□ی خست□ت□ ز□رف□ک□و□، وتوی□تی ئ□و□ ب□ پشتگیری شان□ک□ی ئ□و□ ی□.
ک□چ□ی ب□ر ل□و□ بگ□ن□ لای ئ□م□ ل□د□ریادا مردن، خ□ون□ شان□یی□کانیان ل□د□ریا ماسی د□یخوات.
ئ□ستا ت□ئ□گ□ن ک□ ب□چی من ناتوانم ل□شان□نام□کاندا کار بک□م، ئ□و بوخچ□ ی□ی ه□□مگرتوو□، ب□ خ□ی شان□نام□ی تراژیدی م□رگی □است□قین□ی مر□ڤ□، پ□ویست□ ل□ر□و□ د□ست پ□بک□ین، دنیا ی□کیتر ک□ ل□ ت□نیشت خ□مان □وویدا ل□س□ر ئ□م شان□ ی□ نمایشی بک□ین.

تیشک□ک ک□ نازانر□ت ل□کو□و□ د□ت، ب□لام د□چ□ت□ س□ر ئ□کت□ر، جگ□ ل□و هیچ شت□ک ل□س□ر شان□ نابینین، ئ□کت□ر ل□ر□ی جول□کانی د□ست و گ□رانی□ک ک□ گوزارشت ل□گ□□ان□و□ی چیر□کی نائوم□دی مر□ڤ د□کات، ت□واوی ب□شایی□کانی س□ر شان□ داگیر د□کات، گ□رانی□ک□ پ□یو□ندی ب□ هیچ زمان□ک□و□ نی□، ه□ند□ی ریتوال□کی تایب□ت□، و□ک چ□ن س□ماک□ ب□ه□زی د□نگی □یتوال□ک□و□ د□ک□و□ت□ جول□کردن□و□، س□مای ئ□کت□ر□ک□ س□ر ت□خت□ی شان□ ج□د□ل□ت و د□گات□ ناو□راستی بین□ران تا ک□م□کی بک□ن و ه□مووان ب□ی□ک□و□ ب□شداری س□ما ی□کی ک□م□□ی بک□ن، ب□ب□ ئاگاداری هیچ ک□س□ک □وناکی س□ر ت□خت□ی شان□ کوژاو□ت□، ناو ه□□□ک□ □□شن بوو□، ئ□کت□ر ل□گ□ل بین□ران ل□س□ما ی□کی ک□م□□ی هاوب□شدا ی□.

تێبینی: ئەم تێکستە لە بنەڕەتدا بۆ ئەکتەری خۆرئاوایی نووسراوەو باس لە ئەکتەرێکی خۆرئاوا دەکات کە تیشک دەخاتە سەر ئازارەکانی شانۆکاری کورد، هاوڕێی ئازیزم ئانا دەبرۆڤسکا، تێکستەکەی وەرگێڕاوەتە سەر زمانی پۆڵەندی.

ترس. ئاراس سەعید

بۆ لەمەودوا ئێوە دەتوانن بەترسنۆک یان بەهەر ناوێکی دیکە پێتان خۆشە بانگم بکەن… من لە ئەزەلەوە ترسێک لەناوەوەمدا ئەژی، گەمە بە بوونم دەکات…. ترس لە کۆڵانی چۆڵ، لەشەوی تاریک و ئەنگووستەچاو، لە هەتیوبازەکانی شار، لە مزەمیدی لا کۆڵان، لەو مامۆستایانەی بەدارەوە دەهاتنە کلاس، لە سەگ، لە پشیلە، لە ژن، لە پیاو، لە خودا، لە گۆڕستان، لە هەژاری، لە چارەنووس، لە ژیان، لە مەرگ….
کە منداڵبووم دایە بە پشتیری ئاژەڵەکان دەیترساندم، لەترسی ئەوەی پشیلە ڕەشەکان بەهەیوانەکەدا هاتووچۆیان دەکرد، خۆم لەنێو جیگەکەمدا گرمۆڵە دەکرد….شەوان دایکم بە چیرۆکی شەوە و گورگانە شەوێنە دەیخەواندم، شەوێکیان خەونم دەبینی شەوە دەستی خستبووە ناقۆڵم و دەیخنکاندم…
بیرتە ئەوکات لەجێگەکەتدا ڕاپەڕیت و دەتویست باوەش بەدایکتدا بکەیت، کەچی دایکت لە جێگەکەی نەمابوو. ترسێک بەتەواوی تووشی دڵەڕاوکێی کردی، هەموو جەستەت دەلەرزی، دەنگێک لە ژوورەکەی تەنیشتەوە تای شەهوەتی بەرزدەکردەوە، نازانم لەبەر ئەوەی بە باردۆخێکی ناجێگردا تێدەپەڕیت، لەو باردۆخە تێنەدەگەیشتی یان بەهۆی ئەوەوە بوو هێشتا تەمەنت هەشت ساڵان بوو.
بەترسەوە تا بەردەرگای ژوورەکەی تەنیشت چوویت، ئێستاش ئەو دیمەنەت لە بیرە دایکت بەڕووتی لەژێر شەوەدا دەیقیژاند و نرکەو ناڵەی بوو. دڵنیا نەبوویت ئەوە باوکتە یان شەوەیە بەسەر دایکتەوە، بەڵام حەزت دەکرد بیکوژیت…. هەرکاتێک بیرلەو دیمەنە دەکەمەوە ڕووداوی (ئۆدیپ پاشا)م بیردەکەویتەوە کە چۆن توانی بوونەوەرێک بکوژێت کە باوکی خۆی بوو…. لەو شەوەوە ترسێک لەگەڵمە تەدا دەژی… ترس لەوەی شەوە هەموو شتێکت لە بەرێت وەکو چۆن باوەشی

دایکتی لێتبرد.
لەو ڕۆژەوە لە هەموو شتێک دەترسم، ترس گواستراوەتەوە بەنێو هەموو ڕەهەندەکانی ژیانم، ترس لە قەرەباڵغی، لە خۆشەویستی، لە ئازادی، لە نەمری، لە ژیان.
بەدەستخەتە نیە هەرکات ترس بەرۆکت دەگرێت یەکێک لە کارەکتەری (کۆنەی مەیمونە چەکدارەکان)ی (کاروان کاکە سوور)ت بیردەکەوێتەوە، کە دەیگووت: “هەرچی ئازایەتی و جەربەزیی ئەم دوونیایە لە ترسەوە سەرچاوەی گرتووە.” بەڵام ئەوەی تۆ لە کارەکتەرەکانی (کاروان) جیادەکاتەوە بوونی ژوورێکە، ڕەنگە ئەویش ژوورێکی هەبوایە خۆی لە هەموو ترسەکانی دنیا بشاردایەتەوە.
تەنیا ئەوانەی چەمکی (شوێن و زەمەن)ی (هادیگەر)یان خوێندووەتەوە، لەو ڕستەیە تێدەگەن، مرۆڤ بۆ ئەوەی هەست بە ناشوێن نەکات پێویستە ژوورێکی هەبێت.
ژوور مرۆڤ لە ترس و نەعرەتە و ژاوە ژاو دەپارێزێت، ژوور مەنزڵگەی ئارامی ئاسوودەگی ئینسانە… ناتوانی باوەڕ بەو وشانە بکەیت، کە دەینووسی. بۆ ساتێک بەترسەوە لە وشەکان ڕادەمێنیت، ئەوکات (گریگۆری سامسا)ی کارەکتەری (فرانز کافکا)ت بیردەکەوێتەوە، کە چۆن لە ژوورەکەیدا گۆڕا بۆ قالۆنچەیەکی ترسناک!
لە ژوورەکەتەدا سەدان شەو لەگەڵ ڕاسکۆلینکۆف و لۆلیتا و ئاناکارینادا دەگریات، دەسپەڕێت بەسەر ئیڤانکا تڕامپ و سپیلجان و ناسی عەجرەمەوە دەکرد، بەڕووتی هاتووچۆت دەکرد و جوێنت بە منداڵەکانی بارزانی و تاڵەبانی دەدا. ویسکیت دەخواردەوە و بەدەنگی بەرز کوفرت دەکرد، دەتگووت: “خودا لەترسی تەنهایی جیهانی درووستکردووە”. جگەرەت دەکێشا و بیرت لە نەمری و زەمەن و مرۆڤ دەکردەوە…. ئاخر مرۆڤ تەنیا لە ژوورەکەیەدا زەمەنی بیردەچێتەوە.
مرۆڤ پێکهاتەیەکی زەمەنییە، هەموو ترس و دڵەڕاوکیەکانی لەوەوە سەرچاوەی گرتووە کە زەمەن ئاراستەی دەکات بەرەو مەرگ. بیرتە (کۆتین)ی کارەکتەر ڕۆمانی (ژاوەژاو تووندوو تیژ _ the sound and the fury)ی (ولیام فۆکنەر) ئەو کاتەی باوکی کاتژمێرەکەی پێ دەبەخشێت پێ دەڵێت: من بۆ ئەوە نات دەمێ زەمەنت بیربەتەوە بەڵکو بۆ ئەوەیە جاروبار زەمەنت بیربچێتەوە…. بۆساتێک بیر لە ژیان و مەرگ دەکەیتەوە، بە دەستخەتە نیە کە دەتەوێت کۆتایی بە چیرۆکەکە بهێنیت، کۆتایی ڕۆمانی (بێ نەوایان Les Misérables)ی (ڤیکتۆر هیگۆ)ت بیردەتەوە کە (ژان ڤالجان) بەو گوزارەیە کۆتایی بەژیانی خۆی هێنا: ” ئەوەی ترسناکە نەمرییە، ئەوەی ترسناکە نەژیانە.”

گفتوگۆ لەگەڵ شاعیر شادان عەلی.. هەڤپەیڤین- کامەران حاجی ئەلیاس

شادان عەلی: شیعرەکانم چێژێکی تایبەتیان هەیە

کەمن ئەو کەسانەی بتوانن لە چەندین بواری ئەدەبی و هونەری و مافی مرۆڤ سەرکەوتووانە ئەسپی خۆیان تاو بدەن، خاتوو(د.شادان عەلی) لە چەندین بوار وەکو هونەری شێوەکاری وشیعر ومافی مرۆڤ ،بەشداری چالاکانەی هەیە شوێن پەنجەیان دیار وبەرچاوە ،خاوەنی چەندین پیشانگایە ،لە هەمان کاتدا شیعرەکانی بۆ سەرچەندین زمانی جیهانی وەرگێردراون، ئەندامی سکرتاریەتی باڵوێزی ئاشتی جیهانی و منداڵان و ئەندامی مافەکانی مروق لە نەتەوە یەکگرتووەکانە هەر بۆیەی ئەو کارانەیەوە چەندین جار لە سەر ئاستی کوردستان و جیهان خەڵات و ڕێزلێنانی بۆ کراوە، بۆ پێوستیمان زانی بۆ زیاتر ئاگاداری بوون لە کار و چالاکییەکانی ئەم هەڤپەیڤینەمان لەگەڵیدا ئەنجام دا.

هەڤپەیڤین- کامەران حاجی ئەلیاس

***ئەگەر بکرێت بۆ خوێنەرامان باس لە ژیانی هونەری و ئەدەبی خۆتان بکەیت**

- من ناوم(شادان عەلی ئەحمەد)-ە لە شاری سلێمانی لەهەرێمی کوردستان لە دایکبووم، هەر لەم شارەدا خوێندم تەواو کردووە،پاش تەواو کردنی خوێندن ،ساڵی 2003 وەک فەرمانبەر لە بەڕێوەبەرایەتی کتێبخانەی گشتی سلێمانی دامەزراوم، لە 2005وە چەندین کۆڕو پێشانگای کتێبی ناوخۆیی ونێودەوڵەتیدا لە بەڕێوەبەرایەتی کتێبخانەی گشتی سەر بە وەزارەتی ڕۆشنبیری وەکو ئەندام و سەرپەرشتیار هەتا ئێستاش کارم کردووە و بەردەوامم.

  خاوەنی (دوو سیدی) شیعریم یەکەم ساڵی 2016 و سیدی دووهەم لە ساڵی 2018 چەندین کۆڕی شیعری تایبەت و هاوبەش لە ناوخۆو دەوڵەتی و نێودەوڵەتیدا هەیە،هەروەها بەشداری چەندین

پێشانگای تایبەت و هاوبەشی شێوەکاری لەناوخۆ و دەوڵەتی و نێودەوڵەتیدا هەیە،
ئەندامەتی سکرتاریەتی باڵوێزی ئاشتی جیهانی و منداڵان و ئەندامەتی مافەکانی مرۆڤ لە نەتەوە یەکگرتووەکان، هەروەها سەرۆکی دەوڵەت (خانەی ژنان)م لە نەتەوە یەکگرتووەکان / عێراق وەرگرتووە.
ئەندامی دەستەی نووسەرانی هەرێک لە گۆڤارو ڕۆژنامەی نێودەوڵەتی (هونەرو دیزاین)م بەناوی (IJRAD) بەڕەسمی لەوڵاتی هیندستان دەردەچێت ،لە ساڵی 2022 وەک هاوکاری (هونەرمەندانی بێسنور) لەشاری هامبورگی ئەڵمانیاو شاری کالیفورنیای وڵاتە یەکگرتووەکان کاردەکەم،ناوم لەکتێبی ئافرەتە ناودارەکانی کورد لەنوسینی مێژوو نووسی کورد نوسەر علی خەزنەدار لە بەشی چوارەم و پێنجەمدا هاتووە ئەم کتێبەش وەرگێڕدراوەتە سەر زمانی ئینگلیزی ساڵی چاپ 2021
خەڵاتی باشترین کەسایەتی ساڵانەم پێبەخشراوە لەوڵاتانی ئەمەریکاو ئەوروپاو ئاسیاو عەرەبیدا
هەروەها گروپی وەرگێڕانی بێسنور (فریق الترجمة بلا حدود) کەپیکهاتووە لەچەندین وەرگێری بەتوانا کە کار لەسەر وەرگێڕانی شیعر دەکەن، لەم بوارەدا چەند شیعرێکم بۆ سەر زمانەکانی عەرەبی و ئیسپانی و پرتوگالی و ئینگلیزی و ئەمازیغی وەرگێڕاوە،نوسینەکانم لە پێناو ئەرکەکانی پەروەردەیی بۆ ئاشتی و مافەکانی مرۆڤ هەروەها چەندین بڕوانامەی دکتۆراو باڵوێزی ئاشتی جیهانی و مرۆڤایەتیم لە ڕێکخراوەکانی نێودەوڵەتی .
***بابزانین چۆن ئاوێتەی هونەری شێوەکاری بوویت ،زیاتر لەسەر چ قوتابخانەیەک تابلۆکانت نیگار دەکەیت؟**

- زیاتر کار لەسەر هونەری ئ□□ترا□یالیزم و تعبیری دەکەم ،چونکە من دەمەوێت لە هونەرەکەمدا پەیام بگەیەنم تا بگاتە شوێنی مەبەست ،هونەریش بەخۆی بەهرەیەکە چەنت بوێت دەتوانی کاری لەسەر بکەیت.

***ئاستی هونەری شێوەکارانی کورد لەگەڵ ئاستی شێوەکارانی جیهان چۆن دەبینیت؟**

- شێوەکارانی کوردیش هیچیان لەشێوەکارانی وڵاتانی دەرەوە کەمتر نیە ڕاستە شێوەکاری وڵاتان زۆر بەتواناو باشن لەگەڵ ئەوەشدا ڕێکخراوێک یا ئەکادیمیایەک هاوکاریان دەبێت و

کاریان بۆ ئاسان دەکات پاشان بەپێی ئەو توانایەی کە هەیەتی باشترین ڕێزلێنان و بگرە سەفەری وڵاتانیشیان پێدەکەن بەڵام شێوەکارانی کورد ئەگەر زۆر باشیش بن و چەند هەوڵبدات کاری باش و تایبەتیش بکەن هەر لەسەر گیرفانی خۆیەتی و مەگەر خۆی بەخۆی هەوڵبدات کاربکات هونەرەکەی پێبگەیەنێت، من لە 2014 – 2018 لەکاتی شەڕی داعش جگە لە نەبوونی مووچەو کەمی لایەنی مادی بەڵام من ساڵانە گەورەترین چالاکیم کرد لەکوردستان لەسەر مافی مرۆڤ و بەتابلەو شیعرەکانم ئەنجام دا، بۆیە هەندێک جار بەهرەت هەبێت هەرچەنێک بێت دەتوانی هەوڵبدەی بە ئامانجەکت چونکە هیچ کات هونەر ناوەستێت بەڵکو لەکاتە سەختەکاندا زیاتر پێویستەو بابەتەکان وەکو مێژوویەک دەمێننەوە،شێوەکارەکانی کوردستانیش لەڕووی هونەرەوە ئاستێکی باشیان هەیە بەڵام لەڕووی یارمەتی وهاوکارییەوە زۆر لاوازە بۆیە هونەری کوردی لەخولانەوەیەکی چەق بەستوودایە لەڕووی مادییەوە تایبەت لە ئێستادا چەند ساڵێکە قەیرانی دارایی یەخەی هەموومانی گرتەوە .بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا دەبێت زۆر چالاک بن.

***باشە ئەگەر بکرێت ،ئاماژە بەو ڕێکخراو وڵاتانە بدەیت کە بەڕێزتان کارت تیا کردوون؟**

- بێگومان زۆرن هەر لە هەرێمی کوردستان ، وڵاتی عێراق ،تورکیا، ئۆکرانیا ،هندستان ، ئیتاڵیا ،سویسرا ،میسر ، بەرازیل ،ئەڵمانیا ، بنگلادیش ، یابان ، فلیپین ، تورینتۆ(کەنەدا)، پاکستان ، پەکین ، فەڕەنسا، کۆڵۆمبیا ، ئوستراليا ، هۆڵندا ، مەکسیک ، پۆڵندا، ڕێکخراوی یونسیفUN و خاچی سوری نێودەوڵەتی و ڕێکخراوەکانی مافی مرۆڤ و ڕێکخراوەکانی ئاشتی نێودەوڵەتی لەوڵاتانی سویسراو ئەڵمانیا، ئیسپانیا، ڕۆمانیا ، ئەمەریکا ، فلۆریدا ، ڕوسیا ،ئەفەریقا، مەغریب ، هەنگاریا ، یونان ، بەلجیکا، ئەلبانیا ،فەڵەستین ، قەتەر ئەرجەنتین ، ئەندەنوسیا، سوریا ،یەمەن ، ئەردەن ، نەرویج ،فرانکفۆرت ، یەکگرتوی ئەوروپا، لیبیا، جەزائیر، کوەیت ،لوبنان ، تونس، تەکساس ،شیلی.

***بەڕێزتان لە بواری شیعر نووسین خاوەن چەندین شیعرن خامەتان ڕەنگییە ، چۆن تێکەڵەی ئەم جیهانەی شیعر بوون؟**

- تێکەڵ بوونی شیعر لەناو ڕۆحدا هەڵدەقوڵێ نازانی کەی تێکەڵ دەبیت بەڵام ئەوەندە دەزانیت لە ساڵێکدا بەرهەمێکت بە

یەکەمجار نوسیوە دەبێتە سەرەتای نوسینی شیعری
ئاوەتەبوونی من لەگەڵ شیعردا دەگەڕێتەوە بۆ منداڵیم هەربۆیە لەئێستادا شیعرەکانم چێژێکی تایبەتی هەیە ئەوەی شیعرەکانم بخوێنێتەوە هەوڵ دەدات شیعری کەش بخوێنێتەوە .
شیعر جۆرێکە لە ئەدەب کە ئامانجی ئەوەیە وەڵامێکی هەستی لە خوێنەردا بهێنێتەوە لە ڕێگەی زمانەکەوە کە هەڵبژێردراوە و ڕێکخراوە بۆ مانا و دەنگ و ڕیتم.
شیعر بە جۆرێک لە ئەدەب یان نووسینی هونەری پێناسە دەکرێت کە هەوڵ دەدات لە ڕێگەی تەکنیکە جۆراوجۆرەکانی شیعرییەوە هەست و خەیاڵی خوێنەر ڕابکێشێت.
شاعیر تێکەڵەیەک لە ڕیتم، هەڵبژاردنی وشە، دەنگ، هەماو وێنە، پێکهاتە و زیاتر بەکاردەهێنێت بۆ دروستکردنی پارچەیەک لە نووسین کە هەستەکانی خوێنەر دەجووڵێنێت.
شیعرەکان بە چەندین شێوە و شێوازی جیاواز دێن و زۆرجار دەقەکە جیادەکرێنەوە بۆ پەڕەگرافێک کە پێی دەوترێت ستانزا.
، ستانزا (بە ئینگلیزی: Stanza) بریتییە لە کۆمەڵێک دێڕ لەناو شیعرێکدا، . ستانزا دەتوانێت ڕیتمی ڕێک و پێکی هەبێت هۆنراوە بە زۆری دەربارەی بابەتێک یان بابەتێکی دیاریکراوە. هەندێک لە باوترین ئەو بابەتانەی کە شاعیر دەربارەیان دەنووسێت بریتین لە (خۆشەویستی، سروشت، هاوڕێیەتی، خەزان، ئازار، گەورە بوون و پیربوون، چاکە بەرامبەر خراپە ،گەورە بوون و پیربوون، ئازایەتی و ئازایەتی، پێشبینی ، جەنگ…)
هەر بۆیە منیش لەنوسینی ئەمانە بێبەش نیم ،چەندین شێوەی شیعر هەیە و هەندێک شاعیر لەوانەیە تێکەڵەیەک لە دوو یان زیاتر بەکاربهێنن، یاساکانی فۆرمێکی دیاریکراو بشکێنن، یان بە توندی پابەند بن بە یاساکانی فۆرمەکەوە. هەر شیعرێکیش جیاوازە و شێوەیەک بەکاردەهێنێت بۆ نوسینی گێڕانەوەی چیرۆکێکی خەیاڵی یا واقعی هەتا بەڕوونی پەیامەکانی شاعیر لەڕێگەی شیعرەکەیەوە بگاتە شوێنی مەبەست.
***ئایا هیچ بەرهەمێکی چاپکراوی شیعرت هەیە، تائێستا شیعرەکانت بۆ چەند زمانی جیهانی وەرگێڕدراون؟**

- بەڵێ بەرهەمی چاپکراوم هەیە بەناوەکانی کتێبی” تەدەمی یا خاکی نیشتیمان” تایبەتە بەشیعر ، “کتێبی زیوا “، کتێبی زیوا یەکێکە لەکتێبە دەگمەنەکان تایبەت لەهەرێمی کوردستان کەتوانیومەوەکو یەکەم هونەرمەندی شێوەکارو شاعیر ئەم کتێبە

بەرهەم بهێنم کە پێک هاتووە لە30 پارچە شیعرو 30 تابلۆی شێوەکاری واتا شیعرێک بە تابلۆیەک نوسراوە، جگە لە چەندین نوسین لەناو ئەم کتێبەدا.

لە ئێستاشدا کتێبێکی ترم لەبەردەستدایە لە کاری دیزاینداییە ئەم کتێبەشم تایبەتە باچاپ بکرێت لەکاتی خۆیدا باسی بابەتی ناوکتێبەکە دەکەم.

*شیعرەکانت بە سەرچەندین زمانی بیانی وەرگێردراوەن،ئەگەر زیاتر روونکردنەوەی لەسەر بدەیت؟

▪ ئەوەی راستی بەبێت چەند وەرگێرێکی باش کاری وەرگێریان بۆ کردووم بەتایبەت بە سەر زمانەکانی زمانی هۆلەندی ، ئیسپانی ،ئەلبانی، هەنگاری، بولگاری ،فەڕەنسی ،ڕوسی، کولۆمبی، چینی ،ئینگلیزی، مەکسیکی ، تەکساس ،ئەمەریکی، ئەمازیغی ، تورکی ، عەرەبی ، یۆنانی و ..هتد

***بەڕێزتان خاوەنی چەندین بڕوانامە و خەڵاتی نێو دەوڵەتین ئەگەر تیشک بخیتە سەریان؟**

▪ ڕاستە خاوەنی چەندین بڕوانامە و خەڵاتی نێو دەوڵەتیم ،من وەکو ئەندامی باڵوێزی ئاشتی جیهانی لە ڕێکخراوی نێودەوڵەتی و ڕێکخراوەکانی ئاشتی جیهانی و مافی مرۆڤم

لەبەر ئەوەی من لە 3 بواردا کاردەکەم لەهەرسێ بوارەکەشدا زۆر سەرکەوتووم هەرسێکیشیان پەیوەندیان بەیەکەوە هەیە وەکو بواری نوسین وشیعر ،هونەری شێوەکاری ، مافی مرۆڤ،هەربۆیە ئەم ڕێکخراوانە پەیوەندیان پێوەکردم سەرەتا بە کارو چالاکی دەستم پێکرد پاشان قبوڵکرام و لە زانکۆی ڕێکخراوەکانی نێودەوڵەتی بەشی مافی مرۆڤ و بەشی هونەری وبەشی ئەدەب و وێژەو کولتور دەستم پێکرد لەپاش دووساڵ توانیم بڕوانامەی دکتۆرا بەدەست بهێنم پاشان ڕێگەیان بە ئاسان کردین کە ڕێکخراوەکەمان بەپێی پرۆتۆکۆلی نێو دەوڵەتی هەوڵیداوە ئەو بەهرەو توانایەی کەهەمانە لەگەڵ وڵاتاندا بەتواناتربێت بۆ گرێدان و پێکەوە بەستنی هەموو هونەرمەندو شاعیرە چالاک و بەتواناکانی جیهان هەندێ جار بە بەرنامەی ڕاستەوخۆی گوگڵ یان ئەگەر کارەکە خێراتربڕوات و مەبەست بێت و کات کەم بێت بە ئونلاین بەشداردەبین بە گفتوگۆکردن لەنێوان یەکتریداو بە ئاڵوگۆڕی بەرهەمی ئەدەبی هەتا زیاتر سود مەندبین بە کاری باشتر و ئاشنای هونەری وڵاتانی دەرەوە بین..هەر لەم ڕێگەیەشەوە گرێبەستمان بە دەکەین لەگەڵ زانکۆکانی وڵاتانی بەریتانیا وئیتاڵیاو سویسراو چین و ئەڵمانیاو عێراق و

دانیمارک و ....هتد
دەتوانم بڵێم بانگهێشتنامەی فەرمی بۆ وڵاتانی دەرەوە لەسەر ئەستۆیی ڕێکخراوەکە بۆ پێشانگاو سیمینارو کۆڕی شیعری دەکەن چونکە کار لەسەر ئاشتی هەموو جیهان دەکەین
بەردەوامیش لەکاروچالاکیداین پەیوەندییەکی زۆرپتەومان لەگەڵ وەزارەتی ڕۆشنبیری وڵاتی میسردا هەیە کە هەندێ کاری بۆ ئاسان کردووین تا بەردەوامبین لە کارەکانمان، هەندێک جار بەرنامەکان لەڕێگەی نووسینەوە دەنێرن و دەگاتە دەستمان.

***زۆرێک لە بەرنامەکانت لە تۆڕی کۆمەڵایەتییەکان بڵاودەکەیتەوە مەبەست چییە لە بڵاوکردنەوەیان؟**

- من هەندێکیان بەرنامەکان لەڕێگەی تۆڕی کۆمەڵایەتی بڵاودەکەمەوە . تەنها بۆ ئەوەی هاوڕێیان و خوێنەرانیش ئەو بەرنامانە ببینن بە دوو مەبەست یەک بۆ هاندانیان بەکاری هونەرو ئەدەب، ئەوی تریشیان بۆ بینینی شێوازو ئاشنابوونی ڕێزلێنانی نێودەوڵەتی چونکە لەم ڕێزلێنانانە لەڕێ نییە هەتا ئەوانیش بەبەش نەبن لە بینینیان ئاشانی ڕێزلێنانی نێودەوڵەتی بن.

***جگە لە بواری هونەر و ئەدەبدا لەچ بوارێکی تری کۆمەڵایەتی کار دەکەیت؟**

- لەبواری مافی مرۆڤیشدا کار دەکەم بە داکۆکی کردن لەمافەکانیان بەشێوەیەکی ئاشتیانە کە مرۆڤ وەک مرۆڤ سەیر بکرێ و ڕێزی لێبگیرێت لەهەرشوێنێکی سەر ئەم زەوییە جیاوازی نەکرێت لەنێوان ئاین و کۆمەڵە نەتەوەییەکان ، جیاوازی نەکرێت لە نێوان مرۆڤی سپی پێست و مرۆڤی ڕەش پێست هەروەها بە کێشەی سیاسی و ژیانێکی شایستەیان بۆ دابینبکرێ و پڕبێت لەئومێد و هەرچی پێویستیان هەیە بەپێی توانا یارمەتیان بدرێت چونکە مرۆڤ شایەنی ڕێزلێگرتنە دەتوانم بڵێم ئەدەب و هونەر و مافی مرۆڤ 3 سێ بوارن بەڵام لەیەک بواردا کۆمکردونەتەوەو کاریان لەسەر دەکەم.

***هیچ هەماهەنگیت لەگەڵ هونەرمەندان و نووسەرانی کوردستان دا هەیە؟**

- بەڵێ زۆریش هەماهەنگیم لەگەڵ هونەرمەندان و نوسەرانی کوردستان هەیە چالاکی زۆریشم لەناو کوردستاندا هەبووە بەشداریم لە چەندین پێشانگای تایبەت و هاوبەش وکۆڕی شیعری تایبەت و هاوبەشدا کردووە بەردەوامیش دەبم لە

چالاکی□کانم،ئ□ن□دامی س□ندیکای هورن□ن□دانی ش□و□کارنی کوردستان لقی سل□مانم.

***ئ□م□ ل□ ک□تاییدا ز□ر سوپاست د□ک□ین ب□ ئ□و د□رف□ت□ی ب□ ئ□م□ت ب□خشی؟**

-منیش سوپاسی ئ□و ب□س□رکردن□و□ی ئ□و□ د□ک□م هیوای س□رک□وتن و ب□رد□وامیان ب□ د□خوازم.

ک□م□□گای س□یر و س□م□ر□.. ن□وزاد ب□ندی

ل□ ه□ر میلل□ت□کدا ، ل□ ه□ر ز□مان و م□کان و سیستم□کدا ، ئ□گ□ر س□ ک□سی ئیسلامی و ک□م□نیست و ب□رژوا ل□ ژوور□کدا ب□ند بک□یت ، ئ□وا ب□ شک ، ی□کتری ئ□ب□□نن□و□ ..ق□ت□ وعامی ی□کتر ئ□ک□ن ..ب□□ام لای خ□مان ، ک□سای□تیمان ه□ی□ کو□□ م□لایه و خ□ی ک□م□نیست بوو□ و ئ□ستایش ی□ک□ک□ ل□ ب□رژوا دیار□کان …ل□و□یش س□یرتر ئ□و□ی□ ، ئیسلام□کان و ک□م□نیست□کان و ب□رژواکانیش □□ز□کی ز□ریان ب□ی ه□ی□ و ه□ری□ک□یان شانازی به پارچ□ی□کی□و□ ئ□ک□ن ..

ل□ ه□موو میلل□ت□کدا ، ل□ ه□ر ز□مان و م□کان و سیستم□کدا ، زانست شت□کی پیر□ز بوو□ و ..چ□ند□ها زانا و دانا ، ب□ خ□□ایی وان□یان ب□ شاگرد□کانیان وت□ت□و□ ل□ س□کرات□و□ ه□تاکو ن□جم□دین م□لا .. ل□ دانتی□و□ ه□تا ع□بدولک□ریمی مود□□یس .. ب□ پ□چ□وان□و□ ، ئ□م زانا و دانایان□ ل□کاتی ه□بوونی ه□ر د□س□□ات□کی زا□مدا ، ب□ چ□ند و چون □وو ب□□ووی بوون□ت□و□ و خو□نی خ□یان کرد□ت□ کاس□و□ ، ل□ ت□ماس م□ر□و□ ه□تاکو د□شاد م□ریوانی .. ل□ گو□سورخویی□و□ ه□تاکو گابری□ل گارسیا ل□رکا …ب□□ام ئ□م□□ زانا و داناکانی لای خ□مان ، ب□ فر□شتن و ه□□اجکردنی داهات و خاکی کوردستان باکیان نیی□ و موی□ک ل□ سم□□یان ناجو□□ت□و□ ، ک□چی کات□ موچ□ک□یان دوا د□ک□و□ ، واز ل□ وان□ ووتن□و□ د□ن□ن و شاگرد□کانیان د□ن□رن□و□ ما□□و□ ، ئ□م□ ناو د□ن□ن خ□بات دژی د□س□□اتی زا□م ..ل□ کات□کدا ه□تا □□و□□و□ی زانست و زانیاریی زیاتر □او□ست□ ،ملی د□س□□اتی زا□م

ئەستوورتر ئەبێ و ..هەتا نەخوێندەواریی زیاتر بڵاو بێتەوە ، کۆیلایەتیی خێراتر بڵاو دەبێتەوە ..
لەوێش سەیرتر زۆرینەی کۆمەڵگا ئەم ڕاوەستاندنی پڕۆسەی خوێندنە بە خەبات ئەزانن و لایان وایە بە هۆیەوە پشتی دەسەڵاتی زاڵم ئەشکێ …
لە هەموو زەمان و مەکان و سیستەمێکدا ،خەڵکێک هەن تایبەتن و گۆڕانکاریی دروست دەکەن .. ئەمانە ژیانی خۆیان ئەفەوتێنن ، لە پێناوی هوشیارکردنەوەی کۆمەڵگادا ، لە بەرامبەردا ئەو خەڵکە تایبەتە ئەچنە ناو دڵ و ناخی کۆمەڵگاوە و هەمووان شانازیی پێوە دەکەن ، قسەکانیان وەک بەرنامەی ژیان تەماشا ئەکەن ..لە نازم حیکمەتەوە هەتا نێلسۆن ماندێلا .. لە چێ ڤارا وە هەتا ڕۆبن هود .. بەڵام لای خۆمان ئەوانەی لە پێناوی کۆمەڵگادا خۆیان ئەفەوتێنن ، نیوەی کۆمەڵگا جنێوی پێ دەدەن و ..نیوەکەی تریش هیچ ڕا و بوچوونێکیان دەربارەیان نییە ..ئاخر بۆیە لە نالی و حاجی قادری کۆیەوە هەتا تەفیق وەهبی و ئیبراهیم ئەمین باڵدار لە غوربەتدا گیانیان سپارد ..
لە هەمووی سەیر و سەمەرەتر ئەوەیە ،میللەتێک ئەوەندە سەیر و سەمەرە بێت و ..ددانیشی پیا نەنێت کە میللەتێکی سەیر و سەمەرەیە و . . مێش میوانی نەبە .

ـــنەوزاد بەندی

ڕۆمانی تەنها ڕۆژێکی سارد-ی یوسف عزەدین لەلایەن باسط مرادی-یەوە کرایە فارسی

ڕۆمانی تەنها ڕۆژێکی سارد-ی یوسف عزەدین لەلایەن باسط مرادی-یەوە کرایە فارسی و لەچاپ و پەخشی ئەفراز بڵاوکرایەوە..

تنها روز سرد

یوسف عزالدین | مترجم: باسط مرادی

تنها روز سرد

یوسف عزالدین | مترجم: باسط مرادی

داستان جهان-۱۱۷۸

رمان-۱۴۱۰

۵

«یوسف عزالدین نویسنده و رمان‌نویس شناخته‌شده‌ی کُرد، در سال ۱۹۶۶ میلادی در کردستان عراق زاده شد. وی از زندانیان سیاسی سال ۱۹۹۱-۱۹۹۰ در مدیریت امنیتی سلیمانیه، معروف به «امنیت سرخ» بوده است که بعدها به همراه تعدادی از هم‌وردانش از سوی دستگاه امنیتی رژیم بعث با حکم تیرباران مواجه می‌شوند و دستور داده می‌شود که این حکم در تاریخ ۱۹۹۱/۰۳/۲۶ در ورزشگاه بزرگ شهر سلیمانیه به مقابل چشم مردم به اجرا گذارده شود.

در بعدظهر روز ۱۹۹۱/۰۳/۰۸ و تنها چند روز مانده به اجرای این حکم، وی بر اثر قیام انقلابی و تسخیر این زندان مخوف توسط مردم پاخواسته‌ی کرد و همچنین پیروزی زندانیان در سالن شماره‌ی یک آن، پس از شکستن تمامی درهای سالن و یکی‌شدنشان با مردم، به همراه تمامی دیگر زندانیان نجات می‌یابد و از زندان آزاد می‌شود.

عزالدین آثار برجسته‌ی زیادی را از زبان‌های ترکی، عربی، و گه‌گدار از انگلیسی به کردی ترجمه کرده، و مجموعه آثاری روایی و پژوهشی نیز به زبان عربی نوشته که در بسیاری از مجله‌ها و سایت‌ها و رسانه‌های گوناگون، به‌ویژه در رسانه‌های مغربی انتشار یافته است.

در ایران نیز برای نخستین‌بار و در سال ۱۳۸۳ داستانی بلند از او تحت عنوان «خرافات پدربزرگم» از سوی نویسنده و مترجم بزرگ ایرانی استاد «علی‌اشرف درویشیان» ترجمه و منتشر شده است.»

Yosiv, Izzeddin

داستان جهان-۱۱۷۸ | رمان-۱۴۱۰

ISBN: 978-600-326-592-9

www.afrazbook.com